

**VII-ий ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД ЕКОЛОГІВ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
(За підтримки Вінницької міської ради)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**VII-th ALL-UKRAINIAN CONGRESS OF ECOLOGISTS
WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION
Congress Proceedings**

**УКРАЇНА, ВІННИЦЯ, ВНТУ
UKRAINE, VINNYTSIA, VNTU
25–27 вересня, 2019**

***VII-й ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД ЕКОЛОГІВ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
(Екологія / Ecology – 2019)***

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

***VII ALL-UKRAINIAN CONGRESS OF ECOLOGISTS
WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION***

Congress Proceedings

**Україна, Вінниця
25–27 вересня, 2019**

УДК 504+502
3–41

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України

Відповідальний за випуск **В. Г. Петрук**

Рецензенти: **Клименко М. О.**, доктор сільськогосподарських наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України
Адаменко О.М., доктор геолого-мінералогічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки СРСР

3–41 VII-ий ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД ЕКОЛОГІВ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ (Екологія/Ecology–2019), 25–27 вересня, 2019. Збірник наукових праць. – Вінниця: ВНТУ, 2019. – 200 с.

ISBN 978-966-641-772-8

Збірник містить наукові праці VII-го Всеукраїнського з'їзду екологів з міжнародною участю за такими основними напрямками: техногенно-екологічна безпека України і прогнозування ризиків у природокористуванні; моніторинг довкілля та сучасні геоінформаційні системи і технології; альтернативні (відновлювальні) джерела енергії; прилади та методи контролю речовин, матеріалів, виробів і навколишнього середовища; хімія довкілля та екотоксикологія; проблеми радіоекології та агроекології і шляхи їх вирішення; екологія людини та ектотрофологія; екологічні, економічні та соціальні проблеми сталого розвитку; проблеми екологічної освіти і науки, виховання та культури.

УДК 504+502

ISBN 978-966-641-772-8

© Вінницький національний технічний університет, укладання, оформлення, 2019

13.	Гончаров В.О., Бондаренко Д.А., Максименко Ю.А., Сойнікова А.В., Томішина Є.Л., Железова О.В., Варецька О.Ю., Козінова С.Г. Проблема забруднення водних об'єктів на прикладі Одеської області	74
14.	Лобода Н.С., Кулачок К.В. Методичні підходи до оцінки екологічних ризиків на базі використання комплексних показників якості води	75
15.	Герасимов О.І., Співак А.Я., Чувальська М.Г. Радіаційне забруднення морських водоймищ та його наслідки	76
16.	Григор'єва Л.І., Томілін Ю.А. Радіоекологічні проблеми технологічних водойм і біотехнологічні прийоми їх усунення	77
17.	Тучковенко Ю. С., Сапко О. Ю. Станції біологічного очищення стічних вод мегаполісу Одеса як джерело біогенного забруднення морського середовища	78
18.	Диняк О.В., Кошлякова І.Є. Проблеми управління транскордонними водними об'єктами	79
19.	Plyatsuk L.D., Gabbasova S.M., Ablicieva I.Yu. Methodological approaches to the protection of the Caspian Sea marine environment	80
20.	Троїцька О.О., Белоконь К.В., Беренда Н.В. Оцінка екологічного стану поверхневих вод рекреаційних зон лівобережжя м. Запоріжжя	81
21.	Лукашов Д.В., Борисенко М.М. Вплив експлуатації Канівської ГЕС на перифітонні гідробіоценози нижнього б'єфу	82
22.	Kulikova D.V. Assessment of the qualitative state of the Samara river in the industrial zone of the Western Donbass Region	83
23.	Ісаєнко В.М., Маджд С.М. Інтегрована система управління водними ресурсами України	84
24.	Акімова О.Р., Кураєва І.В. Екологічний стан водойм м. Києва	85
25.	Гриб О.М., Лобода Н.С., Яров Я.С., Гриб К.О., Терновий П.А. Оцінка взаємозв'язку донних відкладень, умов водообміну і показників якості води заплавних водойм нижнього Дністра (на прикладі озер Саф'яни та Погоріле) у сучасний період	86
26.	Кравець Н.М., Кватернюк С.М. Організми-біоіндикатори токсичних речовин у водному середовищі	87
27.	Кравець Н.М., Трач І. А., Петрук Г.Д. Екотоксичний вплив поллютантів на водне середовище	88
28.	Вовк А.О., Васильківський І. В. Аналіз проблем водокористування на території міста Ямпіль	89
29.	Кушніренко О. М., Кватернюк О.Є., Кватернюк С.М. Аналіз якості поверхневих вод басейну річки Західний Буг	90
30.	Почапська А. В., Кватернюк О.Є., Кватернюк С.М., Гожий Д. С. Обґрунтування природоохоронних заходів для покращення екологічного стану водних об'єктів у басейні Південного Бугу	91

УДК 556.551

Гриб О.М., Лобода Н.С., Яров Я.С., Гриб К.О., Терновий П.А. (Україна, Одеса)

ОЦІНКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ДОННИХ ВІДКЛАДЕНЬ, УМОВ ВОДООБМІНУ І ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ВОДИ ЗАПЛАВНИХ ВОДОЙМ НИЖНЬОГО ДНІСТРА (НА ПРИКЛАДІ ОЗЕР САФ'ЯНИ ТА ПОГОРІЛЕ) У СУЧАСНИЙ ПЕРІОД

Донні відкладення в озерах Саф'яни та Погоріле мають схожі характеристики – ґрунт дна верхніх шарів є напіврідким мулом чорно-сірого кольору з землистим запахом із включеннями мушлі та залишків водяних рослин. Сучасні характеристики ґрунтів дна цих озер відрізняються лише за величинами відносної вологості та вмісту органічних речовин – в оз. Саф'яни (вологість – 77%, вміст органічних речовин – 19%) вони є дещо вищі ніж в оз. Погоріле (вологість – 71%, вміст органічних речовин – 12%). Це можна пояснити існуючими умовами водообміну цих озер з р. Турунчук та каналом (від м. Біляївка до р. Турунчук) і морфометричними характеристиками (передусім, глибиною та шириною) ериків і проток, через які проходить зовнішній водообмін [1].

Станом на 2018 р. в оз. Погоріле водообмін відбувається через два ерика, як з р. Турунчук, так і з каналом. В той же час, в оз. Саф'яни водообмін йде головним чином через один ерик, що з'єднує південно-східну частину озера з каналом (від м. Біляївка до р. Турунчук), а другий ерик, що має з'єднувати північну частину озера з р. Турунчук, на сьогодні не діє. Це призводить до акумуляції на дні оз. Саф'яни більшої ніж в оз. Погоріле кількості органічних речовин автохтонного походження, а також до різної щільності поверхневого шару ґрунту дна, на що вказує відмінність у значеннях відносної вологості донних відкладів у цих озерах [1].

В ериках (протоках), що з'єднують озера Саф'яни і Погоріле з руслом р. Турунчук та каналом (від м. Біляївка до р. Турунчук) характеристики верхнього шару донних відкладень мають певні відмінності, за виключенням однакового для всіх ериків чорно-сірого кольору ґрунту дна. Також відрізняється товщина шару донних відкладень – в обох ериках до оз. Погоріле вона не перевищує 0,9 м, а в ериках до оз. Саф'яни – досягає на окремих ділянках 1,0-1,5 м [1].

З урахуванням сучасного стану та основних морфометричних характеристик і товщини шару донних відкладень (від 0,9 до 1,0-1,5 м) ериків (проток) до озер Саф'яни та Погоріле можна рекомендувати їх розчищення (розширення не менш ніж до 5 м, поглиблення на 1,5-2,0 м), яке значно покращить гідравлічні характеристики даних водотоків, що сприятиме у майбутньому промивці озер та забезпечить їх стабільний водообмін з р. Турунчук та каналом до м. Біляївка. В результаті натурних обстежень [1] встановлено, що окремі частини деяких русел ериків (проток), наприклад, перша частина протоки до оз. Погоріле, нещодавно (2007-2017 рр.) вже були штучно розширені (до 5-38 м) та поглиблені (до 0,8-2,1 м). З урахуванням всіх даних рекомендуємо розширити усі ерики не менше ніж до 5 м та здійснити їх поглиблення до 2 м. Такі нові розміри проток і ериків сприятимуть безпечному безперешкодному руху моторних маломірних суден (човнів і катерів) на цих водних об'єктах, що також заважатиме заростанню їх вільного перерізу очеретом та іншими вищими водяними рослинами.

Крім того, під час натурних гідроекологічних досліджень каналу та ериків і проток [1] виявлено, що у період літньо-осінньої межени при глибині води менше 1,0 м рух моторних човнів і катерів в їх руслах призводить до значного скаламучування існуючих донних відкладень. Це спричинює: різке збільшення мутності води по всій глибині (майже в 8 разів); зменшення прозорості води (з більш ніж 1 м до 0 м); вторинне забруднення водної товщі (у тому числі, значною кількістю органічних речовин, раніше акумульованих у донних відкладеннях); зниження концентрації розчиненого у воді кисню (за рахунок його втрат на окиснення органічних речовин та процеси їх аеробної деструкції); появу сірководню та погіршення інших показників якості води. Вирішення цієї проблеми можливе лише після видалення існуючих донних намулів та/або поглиблення русел ериків, проток і каналу.

Література

1. Оцінка екологічного стану каналу (від м. Біляївка до річки Турунчук) і проток, які розташовані на території Біляївської об'єднаної територіальної громади та розробка рекомендацій з поліпшення їх стану в майбутньому (остаточний) / Од. держ. екол. ун-т; наук. керів. Н. С. Лобода. № держреєстрації № 0118U002392, Одеса, 2018. 139 с.